

Tudi Vaš novi plašč od PAULINA

po znano solidnih cenah p. n. učiteljicam zopet na obročno odplačilo.
Konfekcija PAULIN — Ljubljana, Kongresni trg 5

dobo, a si ne upajo prositi za upokojitev, ker obstoja pri sedanjih praksah urejevanja njihovih pokojninskih prejemkov nevarnost, da morajo brez sredstev čakati po več mesecev na končno ureditev.

Radi tega se obračamo na pristojno oblast z nujno prošnjo, da se uvede v smislu obstoječih zakonov v tozadevno administrativno prakso ekspeditivnejša likvidacija pokojninskih prejemkov.

Preko sto novincev bi bil na ta način omogočen takojšen nastop službe.

5. Učitelji, ki so odslužili kadrski rok ter prekinili zato svoje službovanje radi vršitve svoje državljske dolžnosti, morajo čakati vedno skoraj leto in več na zopetno namestitve.

Po sreskih društvih se snuje podporni fond

Sklepi, ki jih moramo še posebej naglasiti

Ustanovitev obrambnega sklada. V proračunu se sprejme za samce in poročene moše 24 din, za poročene žene pa 11 din. V tem je všteti tudi prispevek 3 din za Slov. šolsko matico in 2 din za obrambni sklad, s katerim se bo dala sigurnost tovarišem borcem, ki se za vse ostale izpostavljajo v borbi za naše pravice. To je več kot važno in bomo v bodočem proračunu morali za obrambni sklad sprejeti večjo postavko!

(Sresko društvo Ptuj.)

Članstvo toplo soglašajo s predlogom in enodušno sklene, da bo prispeval vsak član mesečno po 3 din za podporni fond.

(Sresko društvo Maribor-mesto.)

Uvidevajoč važnost podpornega fonda bo vsak član prispeval po 1 din na mesec za potrebe sekcije v tem pogledu.

(Sresko društvo Skofja Loka.)

Soglasen je bil sklep, da se s 1. novembrom zviša članarina za 2 din za fond, namenjen v zaščito članstva. Od tega naj ostanje

Opozarjamo pristojne oblasti na to dejstvo ter prosimo, da se uredi to vprašanje čimprej tako, da se bodo mogli po odslužitvi roka v stalnem kadru takoj vračati na prejšnja službena mesta.

6. Za vse one abituriente, ki bi kljub predlaganim možnostim morali še čakati na nameščenje, pa želimo, da bi se jim prirejali razni praktični tečaji, kjer bi mogli svoje zgolj teoretično znanje ohraniti in s prakso izpopolniti.

Pri vseh teh predlogih nas vodi moreča skrb za naše telesno in moralno zdravje, za dobrobit naroda, kateremu smo z veseljem pripravljeno žrtvovati svoje mlade moči.

Prepričani smo, da ne bosta preslišana niti naša prošnja po delu in kruhu, niti klic našega mladostnega optimizma.

Za člane JUU je stališče čisto, ker deklaracija jasno določa: da so vsi člani JUU za svoja dejanja odgovorni celokupnemu stanu!

Čuvajmo svoj ponos, svoj ugled in svojo čast!

„Naš narod ima slavno preteklost, znano in priznano. Zaponite — kar imamo iz preteklosti mladega in sijajnega, to so nam dali ljudje visoke morale, kreposti in čisti.“

Kralj Peter I., učiteljem 6. avg. 1903.

— Čuvajmo svoje značaje. Ob nešteti prilikah smo že naglašali važnost značajnosti pri učiteljstvu. Danes gre ta klic in to geslo kot poseben simbol med učiteljstvom širom države. To je klic učiteljskih zastopnikov iz Novega Sada. V tem znamenju se vrše učiteljske skupščine po sreskih društvih po vsej državi in na tej osnovi si izbira učiteljstvo nove odbore sreskih društev za triletno dobo. Ta triletna doba bo imela poseben pomen z ozirom na formiranje učiteljskih značajev, kakor so potrebni za jekleno borbo narodu in državi. Zato mora značaj biti najtrdnější temelj odpornosti za vsakega poedina in s tem za celoto. V tem znamenju je zmaga šole in učiteljskega stanu za lepšo bodočnost!

„Samo značajan učitelj lahko vzgaja značajno mladino in narod.“

— Opozicija JUU iz Beograda je proti mecenom in protij čistim članom JUU. — Beogradska učiteljska opozicija je izdala sledeče poročilo: »Da se ustavi prejemanje ‚Narodne Prosvete‘ in da se enkrat za vselej odstrani iz Udruženja vpliv raznih ‚mecenov‘ in ‚častnih članov JUU‘, ker so oni fatalni za udruženje.« — Take parole širijo med članstvo JUU. Vprašamo se, kje je morala? Napovedujejo boj kot stanovskemu glasilu, ki se bori za učiteljske pravice in za neodvisnost učiteljskega udruženja. Na drugi strani pa nestranno žalijo mecene in častne člane učiteljskega udruženja. In take metode naj sprejme učiteljstvo izven Beograda in takih voditeljev učiteljstva naj se oklenemo?! To naj bo resna in dostojna opozicija? Najboljši odgovor na to bo, da se vsa društva narode na »Narodno Prosveto« in da jo čim bolj razširijo med članstvo. Pravilno nam je rekel tovariš Dimnik na glavni skupščini: »Hočemo v polnem obsegu uvaževati predloge beogradskega učiteljstva, ki jih bo beogradsko učiteljstvo izneslo potem svojih legitimnih zastopnikov in društev. Odklopa pa odklanjamo podtalno rovarjenje raznih grup učiteljstva iz Beograda in njihovo varuštvo nad JUU.« — Dovolj je bilo 15 let preprirov in intrig, sedaj je potrebno, da učiteljstvo izven Beograda odloča ter brani in vzdrži mir in red v organizaciji, ki nam je potreben za šolo in stan ter za utrditve učiteljskih značajev, ne pa veterinjakov.

Kakšen se dozdevaš vidi vsakdo, a kaj si — spoznaj le redki.

(Macchiavelli)

KRIZANTEMA NA GROB TOVARIŠICI MARIJI KLAUSOVI

Krasna jesenska nedelja je bila. Sonce je še z vso močjo obsevalo cvetoče ajdove njive in poljubljalo dozorevajoče grozdje. Dalje po vrhovih so sklanjale svoje težke glave in vsepovsod je kipele življenje.

In sredi te lepote se je vil lep, nem sprevid na Primskovo, ki nas je vso pot pozdravljalo in vabilo v svoje zlate gorice in temne gozdove. Pozdravljalo in spremljalo je sprevid zvonjenje primskovske farne cerkve in zvonjenje mnogih podružničnih cerkva, mimo katerih se je pomikal. Mladina in starši, so spremljali svojo skromno, tih učiteljico Marijo Klavsovo na poslednji poti.

Spomni se samo na to, da so izšli skoro vsi naši najboljši možje iz oddaljenih enorazrednic. Ta jim je dala prvo in trdno podlago. In koliko samoukov raznih strok so nam dali ravno naši najbolj oddaljeni kraji. Danes temu ni več tako. Kmetijski človek ne more več poslati svojega otroka v višje šole, ker bi mu en otrok uničil najbolj trdno posestvo. Tako bo ostal duševno in telesno najbolj zdrav človeški material za višjo kulturo neizrabljen in prinesel morda v prihodnjih generacijah zopet zdravega dotoka našem propadajočemu inteligenčnemu sloju.

Le pomisli na polpretekle in sedanje čase, koliko moralne gnilobe se je prijel naše takzovane boljše družbe. Dnevna kronika nam to dovolj jasno izpričuje, a največji grešniki pa ostanejo navadno zakriti s plaščem prizanesljivosti z ozirom na ugled stanu, sorodstva in na močne zveze.

II.

Samota oddaljene gorske vasi sprva neprijetno vpliva na človeka. Lepo je, obiskati tako vas v nedeljo popoldne in se zopet vrniti, a stalno življenje v samoti vzbuja v človeku čut osamljenosti, robinzonstva. Z našimi kmetijskimi ljudmi se da čisto lepo občevati; tudi zanimivih opazovanj in spoznanj boš doživel, vendar se hoče človeku, ki je izšel iz družnega kulturnega ozračja, sebi enake družbe. Iskal je boš v prvi vrsti pri sosednih tovariših. Ako najdeš v njih prave tovariše in prijatelje, ti bo že s tem bivanje v samoti mnogo olajšano. Vse težave, ki ta-

Tiho in skromno se je pomikal sprevid med bogastvom narave. Tudi ona je bila tiha in skromna, a zato je bilo njeno delo tem vidnejše. Z mirno in toplo besedo je vsajala v otroška srca ljubezen do vsega lepega in dobrega. In mladina jo je imela rada, saj je bila njihova, živela je med njimi polovico svojega življenja. In kakor je bila v življenju rada sama, nepoznana, tako si je želela tudi po smrti počivati v kraju, kjer bi bila nemotena. In izvolila si je Primskovo za svoj poslednji dom.

Poleg svoje pokojne sestre je legla tudi ona, odeta v jesensko cvetje. In tako nas je zapustila zopet ena. Prazno je po njej, a dovršila je svoje poslanstvo na zemlji. Prestala je poslednji boj in se umirila. B. A.

NA HRVATSKEM MONOPOLA ŠOLSKIH ZVEZKOV NE POZNAJO.

»Trgovski list« od 24. oktobra t. l. prinaša naslednji značilen članek:

V našem listu smo že ponovno nastopili proti monopolizaciji šolskih zvezkov ter naglašali, da ti zvezki niso le slabši kakor so bili prejšnji zasebnih podjetnikov, temveč tudi dražji. Prav tako so odklonile monopolizacijo šolskih zvezkov organizacije učiteljstva in staršev. Sploh je vsa javnost nastopila proti tej monopolizaciji, a kljub temu se je ta uvedla.

Vrhu tega pa je ta monopolizacija še brez vsake zakonite podlage. Državna tiskarna si je kratkoma prilastila monopol izdavanja šolskih zvezkov, in sicer na podlagi nekakega razpisa, ki pa na Hrvaškem ne velja. Zato tudi na Hrvaškem monopoliziranih šolskih zvezkov ne poznajo in tam uporabljajo še nadalje izključno samo zvezke zasebnih podjetij.

Če ne velja monopol šolskih zvezkov na Hrvaškem, tudi ne vemo, zakaj bi veljal v Sloveniji. Če je bila uvedba monopolizacije šolskih zvezkov veljavna tudi na Hrvaškem, če pa ni zakonita, potem tudi ni treba, da bi veljala v Sloveniji. Enaka pravica za vse!

Zato zahtevamo, da se takoj razveljavi dotični razpis, s katerim se je uvedla v Sloveniji izključna uporaba monopoliziranih šolskih zvezkov. V današnjih razmerah žal ne moremo zahtevati od učiteljstva, da odklanja te zvezke, ker bi morda pri tem posamezniki preveč tvegali. Zato pa pričakujemo od poslancev, da store potrebne korake in da se nezakonita monopolizacija šolskih zvezkov odpravi.

To tudi zato, ker je brezposelnost v našem grafičnem obrtu že itak dovolj velika in ni treba, da bi še državna tiskarna v Beogradu z odvzemanjem dela povečevala to brezposelnost.

— Praznik varčevanja je določen na 31. oktobra. Po vsem svetu se ta dan vzbuja smisel za varčevanje, govori in piše se o pomenu štedljivosti in štednje. Tudi pri nas se bomo spomnili tega mednarodnega praznika ter pred vsem med mladino vzbujali in vzgajali voljo za varčevanje. Današnja gospodarska kriza nas že sama silji k varčevanju, toda le neprestano vzpodbujanje in opominjanje privede vse ljudi do končnega spoznanja resničnosti izreka: Zrno do zrna — pogača, kamen do kamna — palača.

— Praktični izpiti na drž. učiteljski šoli v Ljubljani. Praktični izpiti za otroške vrtnarice (zabavilce) se bodo začeli v sredo 11. novembra 1936., praktični veroučiteljski izpiti pa v soboto dne 14. novembra 1936. obakrat ob 8. uri dopoldne. Kandidatje oz. kandidatke naj svoje pravilno opremljene prošnje za pristopitev k izpitu vložijo uradnim putem pravočasno tako, da bodo vsaj do 9. novembra oz. do 12. novembra v rokah izpitnega odbora, sami pa naj se zgledajo pol ure pred

rejo tebe in one, si lahko zaupate in svetujete drug drugemu, kako bi se resili raznih nevedčnosti. Prijateljstvo s sosednimi tovariši zelo blagodejno vpliva tudi na sodbo ljudstva o našem stanju. Večkrat sem lep iz ust preprostega človeka: »Še nam se lepo zdi, da se tako razumete med seboj.« Če zaidete slučajno vsi skupaj v veselo, spodobno družbo, nič za to. Slučajni pa naj nikoli ne postanejo navada, sicer bo sodba ljudstva hitro drugačna, da namreč iščete samo uživanja, ne pa prijateljske opore v raznih težavah.

V javnih lokalih razpravljati o naših zadevah je skrajno neokusno in tudi škodljivo. Marsikaka beseda da lahko povod za nadaljnje razmotiranje pri ljudstvu in končno nastane iz komarja slon, iz prenatrpane besede pa cela afera, ki ustvarja napačne sodbe o celotnem stanu, ki smo sploh preglasni tam, kjer ni treba. Svoje zasebne stanovske zadeve obehama večkrat na velik zvon, da žanjemo posmech. Kjerkoli smo, je polno šolskega ozračja. Drugi stanovji nikoli ne razmotrivajo svojih zadev tako neženerano in se že s tem zavarujejo pred javno kritiko.

Na vasi ne dobiš navadno drugačne sebi enake družbe kot duhovnika. So med njimi srčno dobri ter inteligentni možje. Občevanje s takimi je pač lahko in prijatno ter navadno v obojestranski užitek v vaški samoti. Seveda ne boš naletel vedno na take uvidne možje. Če pa greš globlje, boš našel pri mnogem iz tega ali onega vzroka čudil zagrenjenosti in boš po tem tudi mileje čutil njegovo ravnanje. »Kdor vse razume, vse odpušča.« pravi Francoz. Tudi ti boš lahko temu ali onemu odpu-

Splošne vesti

NE PONIZUJMO SE SAMI...

»Slovenec« je priobčil sledeči članek:

Med učitelji, ki so bili zadnji čas premeščeni, je tudi tukajšnji šolski upravitelj... Domači in sosednji politični nasprotniki so zaradi tega zagnali vpitje, češ, da je... nedolžna žrtev sedanjega režima. Tudi upravitelj sam se smatra za nekakega mučenika. Kako je s to zadevo v resnici.

Dne... t. l. je prišel... k tukajšnjemu župniku, proseč ga, naj mu izposluje premeštitev iz... župnik... mu pravi: »To lahko storite sami.« »Lahko,« reče... a če prošim sam, moram sam nositi selitvene stroške.« Nato se je razvil med njima razgovor na tukajšnji šoli. Župnik se je končno izjavil pripravljenej ustreči upraviteljevi želji, a le pod pogojem, če ga za to prosji še pisмено.

Takoj isti dan je poslal... župniku pismo, v katerem ponavlja prošnjo za premeštitev, utemeljujoč jo takole:

»Moji vzgojni uspehi pri šolski mladini so enaki ničli. Prav nikake avtoritete nimam več in zaradi tega tudi ne volje za nadaljnje delo na svojem sedanjem službenem mestu... Med ljudstvom in šolo je globok, skoraj nepremostljiv prepad... Sedanje razmere so nezadržne! Zato si v interesu tukajšnje šole in

samega sebe želim proč od tod... Če bi bil premeščen na zadnjo hribovsko enorazrednico, nič zato.«

Na podlagi te pismene prošnje je župnik... storil nadaljnje korake. Pošteno javnosti ne bo težko presoditi, če je... res žrtev tukajšnjih svojih političnih nasprotnikov in sedanje vlade, kakor to zavešno in krivično ponavljajo naši neprijatelji. Temu se ne čudimo. Kar znajo, pač znajo! Čudimo se g... ki trdi, da ni prošil za premeštitev. Kako so že dejali stari Rimljani? »Ko bi bil molčal, bi bil moder.«

Tako, učiteljstvu neprijateljski list!

Dolgo smo čakali in čakali, da bo sledil popravek ali preklife notice. Ni ga bilo do danes!

Mnogo besed ni treba izgubljati ob tem primeru. Nočemo braniti tega, kar ni pravilno. Treba je priznati in izlečiti rano, da se ne okuži sosedčina in celotna družba.

Imamo trdno voljo za to, ker hočemo biti zdravi. Le v tem primeru bomo lahko gradili in izgradili močne in neupogljive značaje, ki se bodo popolnoma zavedali upravičenosti svojih zahtev in pravilnosti svojega dela ter bodo pripravljeno doprinesti tudi potrebne žrtve za skupno pravično stvar.

— Tako sivolasi, v življenjskih izkušnjah utrjeni tovariši.

Marsikaj se je sicer danes že izpremenilo prišlo so pa nove, do teh dob neznane težave, ki jih hočem omeniti v sledečih vrstah, ker si me s svojimi pismi naravnost vzpodbudil k temu.

I.

Ne soglašam popolnoma s teboj glede enorazrednice. Res imaš več dela kot tam, kjer si lahko tovarišij vzajemno pomagajo. Pravim: tovariši. Niso pa vselej ljudje, ki delujejo s teboj na isti šoli, tvoji pravi tovariši. Če si upravitelj, nosiš odgovornost za vse, kar se na šoli dogaja. Mnogi tega nočejo razumeti. Vidijo edinole sebe in če si še tako prizanesljiv, se bo našel še vedno kdo, ki bo to tvojo dobro izrabljalo do skrajnosti. Rašel tovarišij migljaj mu že daje povod, da spravi za hrbtom na dan vse tvoje čisto človeške slabosti in doda iz svoje okužene fantazije snovi za razgovore po javnih lokalih. Pelji se v prostih dneh po železnici ali v avtobusu, ali sedi v kavarno sredi Ljubljane, pa boš čul same »nepriustranske« sodbe skoro o vseh šolah v bližnji in daljni okolici.

Na enorazrednici si kot kralj. Res je pouk v oddelkih težji, a ko se mu privadiš, ti postane igrača, seveda, če ni preveč otrok. To je prava delovna zajednica. Starejši pomagajo mlajšim, a ti pridobe marsikaj od starejših. Mi sploh radi pretiravamo in te varljive sodbe se ponavljajo v vsch mogočih referatih, pa ga ni, ki bi jih skušal ovreči.

Pisma mlademu tovarišu

Prijatelj, tvoja pisma mi dajejo povod, da odgovarjam nanja javno. Saj zadevajo tvoje stiske in nadloge nas vse in nič ni slabšega kot naš molk in zapiranje vase, da si še s tem grenimo bridko sedanost.

Nikakor si ne domišljam, da bi mogel dati s tem odgovorom kako uspešno zdravilo tvojim obtožbam. Težave, ki se moramo boriti z njimi dan za dnem, naj bodo le javen dokument naše, ne še pravilno ocenjene dobe. Spomniti te hočem le na mnoge najine razgovore, preden si odhajal na prvo službo. Videl sem te, s kakim idealizmom si se pripravljaj na svojo pot. A iz tvojih pisem slutim, da so padli prvi strelji iz zasede na ponosnega orla, ki je meril svojo zračno sončno pot in da že padajo prve kaplje krvi iz njegovih ranjenih peruti na črno zemljo. Nisi prvi ne zadnji. Nešteto jih je hodilo že isto pot, imelo iste ovire in pritožbe. Molčali so in si sami za silo zacelili rane, vendar spomin nanje je ostal neizbrisen. Zato imamo ravno v našem stanu toliko zagrenjenih ljudi kot morda v nobenem drugem. Le vprašaj starejšega tovariša, kaj je moral že v svojem življenju pretrpeti. Nekeč mi je eden izmed teh rekel: »Rad sem bil v šoli, veselilo me je delo — a če bi se še enkrat imel odločiti za kak stan, bi gotovo ne izbral učiteljskega. Kar mora prestat učitelj, to presega moči navadnega zemljana. Drugi tovariši mojih let mi zatrjujejo isto, pa so med njimi sončne narave, rojeni optimisti.«